

Kirjaamo.sm@gov.fi, maahanmuutto-osasto.sm@gov.fi

SM034:00/2023

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Aalto-yliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi kansalaisuuslain muuttamisesta (SM034:00/2023). Hallitusohjelman mukaan Suomen menestys ja tulevaisuuden kasvu perustuvat osaavien ja luovien ihmisten työhön, korkeatasoiseen tieteelliseen tutkimukseen sekä kaupallisiin innovaatioihin. Kansalaisuuslain muutokset vaikuttavat Suomessa asuviin kansainvälisiin osaajiin sekä suomalaisten organisaatioiden veto- ja pitovoimaan globaalissa osaajakilpailussa. Aalto-yliopisto toivoo lausunnon näkökulmien huomioimista hallituksen esityksessä ja kansalaisuuslain muuttamisen hankkeen seuraavien osien valmistelussa.

Yleinen asumisaikaedellytys

Luonnoksen mukaan kansalaistamisen myötä ulkomaalainen pääsee suomalaisen yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi oikeuksineen ja velvollisuuksineen. Yleinen asumisaikaedellytys ehdotetaan nostettavaksi viidestä kahdeksaan vuoteen, mitä Aalto-yliopisto pitää haitallisena. Luonnoksessa todetaan asumisaikana kartutettavien tietojen ja taitojen helpottavan muun muassa työllistymistä, mutta kouluttautuminen tai työn tekeminen Suomessa eivät lyhennä vaadittavaa asumisaikaa.

Luonnoksessa viitataan Saksaan vanhentunein tiedoin. Saksassa on hyväksytty laki yleisen asumisajan lyhentämisestä kahdeksasta viiteen vuoteen, ja kansalaisuutta voi hakea jopa kolmen vuoden asumisajan jälkeen erityisten kotoutumiseen liittyvien saavutusten perusteella. Lain odotetaan tulevan voimaan kesäkuuhun mennessä. Viimeisimmässä OECD:n Talent Attractiveness -indeksissä Suomi sijoittui Saksaa vastaavasti, paitsi opiskelijahoukuttelevuuden osalta merkittävästi heikommin. Luonnoksessa mainitussa Foreign Specialists in Finlandin kesällä tekemässä kyselyssä Saksa oli suosituin maa, johon Suomessa jo asuvat ulkomaalaiset asiantuntijat harkitsivat muuttavansa.

Asumisaikaedellytyksestä poikkeaminen

Suomen kansalaisen puolison, kielitaitoedellytyksen täyttävän hakijan ja 15 vuotta täyttäneen lapsen osalta asumisaikaa nostettaisiin yhdellä vuodella viiteen vuoteen. Aalto-yliopisto kannattaa luonnoksen poikkeuksia yleiseen asumisaikaedellytykseen, eikä esityksessä tule poistaa niitä tai säätää ehdotettua pidemmästä asumisajasta. Poikkeusperusteita voitaisiin kuitenkin laajentaa. Erityisesti 18 a § asumisaikaedellytyksestä poikkeaminen kielitaitoedellytyksen täytyessä kannustaa Suomeen asettuneita aktiiviseen suomen tai ruotsin

kielen opiskeluun, kun tasovaatimus säilytetään nykyisellä tasolla hankkeen toisessa osassa (SM055:00/2023).

Kansalaisuuslain uudistamisen hankkeen toisessa osassa tarkastellaan pysyvän oleskeluluvan asettamista kansalaistamisen edellytykseksi. Pysyvien oleskelulupien myöntämistä koskevan lainsäädännön uudistamisen hankkeessa (SM007:00/2024) puolestaan ollaan tiukentamassa pysyvän oleskeluluvan ehtoja ja pidentämässä siihen vaadittavaa asumisaikaa. Aalto-yliopisto painottaa, että kansalaisuuden hakemisen on oltava tosiasiallisesti mahdollista, kun henkilö on asunut Suomessa viiden vuoden ajan.

Asumisaikaan hyväksyttävä oleskelu

Luonnoksessa ehdotetaan, että jatkuvaa oleskelulupaa edeltäneellä tilapäisellä (B-tyyppin) oleskeluluvalla Suomessa asutusta ajasta huomioidaan puolet kansalaisuutta hakiessa. Esimerkiksi suomalaisten korkeakoulujen opiskelijoille myönnettiin vielä ennen vuotta 2022 tilapäinen oleskelulupa. Aalto-yliopisto ehdottaa, että tilapäisellä oleskeluluvalla oleskelu otetaan huomioon täysimääräisesti, kun oleskelu Suomessa on ollut luonteeltaan jatkuvaa.

Asumisaikaan hyväksyttävät ulkomaanpäivät

Luonnoksessa ehdotetaan sääntelyn kokonaisvaltaista muuttamista ja selkeyttämistä. Ehdotuksessa koko asumisaikana ulkomaanpäiviä saa olla yhteensä enintään 365 vuorokautta, ja sen ylittäviä päiviä ei otettaisi mukaan asumisaikaa laskettaessa. Ulkomaanpäiviä ei tule vähentää ehdotetusta.

Ulkomaanmatkoja edellyttävä työ viivästyttäisi asumisajan täyttymistä ja kansalaisuuden hakemista, mikä on kohtuutonta. Esimerkiksi akateemisen työn luonteeseen ja tutkijoiden urajärjestelmään kuuluvat ulkomaanjaksot. Luonnoksen mukaan muissa Pohjoismaissa voidaan poiketa asumisajasta hakijan tai hänen puolisonsa ulkomailla työskentelyn perusteella. Aalto-yliopisto ehdottaa, että enimmäismäärän ylittävät ulkomaanpäivät voidaan ottaa mukaan asumisaikaa laskettaessa, jos ulkomaanpäivien syy on työ tai korkeakoulututkinnon suorittaminen.

This document has been electronically signed using Aalto Sign

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti Aalto Sign-järjestelmällä

Detta dokument har underskrivits elektroniskt med Aalto Sign

Date / Päiväys / Datum: 08.03.2024 16:23:51 (UTC +0200)

Kristiina Mäkelä

Provosti

Technical person identification
Tekninen henkilötunnistus
Tekniskt identitetsbevis